

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА**

Н. А. Левченко

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійного вивчення
і виконання контрольної роботи
з дисципліни

«СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ»

*(для студентів 3 курсу заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)*

ХАРКІВ ХНАМГ 2010

Методичні вказівки до самостійного вивчення і виконання контрольної роботи з дисципліни «Система національних рахунків» (для студентів 3 курсу заочної форми навчання напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Н. А. Левченко. – Х.: ХНАМГ, 2010. – 15 с.

Укладач: ст. викл. Н. А. Левченко

Рецензент: канд. екон. наук, проф. Н. І. Гордієнко

Рекомендовано кафедрою обліку і аудиту,
протокол № 3 від 09.10.2009 р.

ЗМІСТ

1	Робоча програма дисципліни.....	4
2	Тематичний план (розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента).....	7
3	Виконання контрольної роботи.....	8
4	Тематика і плани рефератів за темами дисципліни.....	11
	Рекомендована література.....	15

Навчальна дисципліна “Система національних рахунків” дозволяє усвідомити систему взаємопов’язаних статистичних показників, що відображають найважливіші аспекти економічної діяльності країни з виробництва і споживання продукції, розподілу і перерозподілу доходів та формування національного багатства. Базується на узагальненні й систематизації даних суцільних і вибірових обстежень, статистичної звітності. Є видом балансових побудов.

Мета дисципліни: надання знань щодо побудови системи національних рахунків (СНР) та загальних закономірностей функціонування й розвитку економіки.

Завдання дисципліни: вивчення основних категорій та принципів побудови СНР, методів аналізу структури і динаміки економічних процесів; набуття вмінь і навичок використання даних СНР.

Предмет дисципліни: методологія вимірювання соціально-економічних явищ і процесів.

Об’єкт дисципліни: процес розширеного відтворення з урахуванням елементів, умов, стадій цього процесу і зовнішніх факторів (демографічних, природних, екологічних та ін.), тобто вся економіка в цілому.

Дисципліна “Система національних рахунків” спирається на такі дисципліни: макроекономіка, статистика, фінанси, фінанси підприємства, фінансовий облік 1, фінансовий облік 2.

1 РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Джерела виникнення системи національних рахунків

- 1.1.Процес розширеного відтворення і системи макроекономічного рахівництва
- 1.2.Балансовий метод
- 1.3.Теорія трудової вартості, її економічний зміст та значення для побудови СНР
- 1.4.Принцип маржиналізму і теорія граничної корисності в побудові СНР
- 1.5.Теорія факторів виробництва, її зміст та значення для побудови СНР
- 1.6.Концепція первинних доходів та її застосування в новій СНР 1993р.
- 1.7.Концепція економічного виробництва та її використання в СНР

Тема 2. Етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків

- 2.1. Перший етап – система статистичного обліку у формі БНГ
- 2.2. Другий етап – функціонування двох систем макроекономічних показників (СНР, БНГ)
- 2.3. Третій етап – використання СНР
- 2.4. Системи макроекономічного обліку (СНР ООН, ЄСІЕР, БНГ)

Тема 3. Загальна характеристика СНР ООН – 1993

- 3.1. Визначення системи національних рахунків
- 3.2. Основні категорії та класифікації СНР
- 3.3. Принципи побудови та зв'язок з бухгалтерським обліком
- 3.4. Загальна характеристика рахунків

Тема 4. Поточні рахунки

- 4.1. Показники, структура і методика розробки рахунків утворення доходу
- 4.2. Показники, структура і методика розробки рахунків розподілу первинного доходу
- 4.3. Показники, структура і методика розробки рахунків вторинного розподілу доходів
- 4.4. Показники, структура і методика утворення рахунків використання доходу (рахунку використання наявного доходу, рахунку скоригованого наявного доходу)

Тема 5. Рахунки нагромадження

- 5.1. Класифікація економічних активів
- 5.2. Показники, структура і методика розробки рахунку капіталу, фінансового рахунку

Тема 6. Баланси активів і пасивів

- 6.1. Баланс активів і пасивів кожного сектора
- 6.2. Міжгалузеві баланси – таблиця “витрати-випуск”

Тема 7. Рахунки операцій

7.1.Рахунок товарів і послуг

7.2.Рахунок виробництва (галузі, інституційного сектора, економіки в цілому)

Тема 8. Агрегати в СНР та їх взаємозв'язок

8.1.Класифікація видів економічної діяльності

8.2.Групування за інституційними секторами економіки

8.3.Групування операцій згідно з їх природою

Тема 9. Особливості побудови національних рахунків України

9.1.Причини застосування СНР в Україні

9.2.Сучасний стан національного рахівництва і проблеми його розвитку

9.3.Валовий внутрішній продукт

9.4.Річні національні рахунки

9.5.Короткострокові національні рахунки

9.6.Таблиці “витрати – випуск”

9.7.Регіональні рахунки

9.8.Розвиток системи класифікацій

9.9.Побудова цілісної системи даних

Тема 10. Використання даних СНР в макроекономічному аналізі та моделюванні

10.1.Показники виробництва товарів і послуг

10.2.Показники утворення і розподілу доходів

10.3.Показники використання доходів і заощадження

10.4.Аналітичні можливості, завдання і основні напрямки аналізу СНР

2 ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

(розподіл часу за модулями і змістовими модулями
та форми навчальної роботи студента)

Модулі (триместри) та змістові модулі	Всього, кредит/ годин	Спеціальність 6.050100 «Облік і аудит»		
		Лекц.	Сем., Пр.	СРС
Модуль С Н Р	3 / 108	8	6	94
ЗМ 1 Загальна характеристика СНР	0,5/ 18	2	1	15
Джерела виникнення системи національних рахунків	4	-	-	4
Етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків	4	-	-	4
Загальна характеристика СНР ООН – 1993	10	2	1	7
ЗМ 2 Характеристика рахунків	1,5/54	4	4	46
Поточні рахунки	18	1	1	16
<i>Рахунки нагромадження</i>	14	1	1	10
Баланси активів і пасивів	12	1	1	10
Рахунки операцій	10	1	1	8
ЗМ 3 Агрегати в СНР	1,0/36	2	1	33
Агрегати в СНР та їх взаємозв'язок	12	-	1	11
Особливості побудови національних рахунків України	6	-	-	6
Використання даних СНР в макроекономічному аналізі та моделюванні	18	2	-	16

Модулі та змістові модулі	Всього, кредит/ годин	Напрямок підготовки 6.030509 «Облік і аудит»		
		Лекц.	Сем., Пр.	СРС
Модуль С Н Р	2/72	6	4	62
ЗМ 1 Загальна характеристика СНР	1,5/54	4	3	47
Джерела виникнення системи національних рахунків	4	-	-	4
Етапи розвитку міжнародної системи національних рахунків	2	-	-	2
Загальна характеристика СНР ООН – 1993	8	2	1	5
Поточні рахунки	14	1	1	12
Рахунки нагромадження	10	1	1	8
Баланси активів і пасивів	8	-	-	8
Рахунки операцій	8	-	-	8
ЗМ 2 Агрегати в СНР	0,5/18	2	1	15
Агрегати в СНР та їх взаємозв'язок	6	2	1	3
Особливості побудови національних рахунків України	6	-	-	6
Використання даних СНР в макроекономічному аналізі та моделюванні	6	-	-	6

3 ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Виконання контрольної роботи з дисципліни «Система національних рахунків» студентами заочної форми навчання передбачено навчальним планом. Мета контрольної роботи - поглибити теоретичні знання студента щодо загальних закономірностей функціонування й розвитку економіки, вивчення основних категорій та принципів побудови СНР, методів аналізу структури і динаміки економічних процесів; набуття вмінь і навичок використання даних СНР

Контрольна робота студентів заочної форми навчання складається з двох частин: перша – написання реферату за однією з наведених нижче тем; друга – визначення статей відповідних рахунків системи національних рахунків, до яких мають бути віднесені показники форми статистичної звітності № 1-підприємство «Звіт про основні показники діяльності підприємства». Додатком до роботи має бути форма статистичної звітності № 1-підприємство «Звіт про

основні показники діяльності підприємства» за останній звітний рік, на підставі якої виконується друга частина роботи.

Вибір номера теми реферату здійснюється на підставі двох останніх цифр номера залікової книжки студента, що наведено в таблиці:

ВИБІР НОМЕРА ТЕМИ РЕФЕРАТУ

Номер теми реферату	Останні дві цифри номера залікової книжки
1	00, 20, 40, 60, 80
2	01, 21, 41, 61, 81
3	02, 22, 42, 62, 82
4	03, 23, 43, 63, 83
5	04, 24, 44, 64, 84
6	05, 25, 45, 65, 85
7	06, 26, 46, 66, 86
8	07, 27, 47, 67, 87
9	08, 28, 48, 68, 88
10	09, 29, 49, 69, 89
11	10, 30, 50, 70, 90
12	11, 31, 51, 71, 91
13	12, 32, 52, 72, 92
14	13, 33, 53, 73, 93
15	14, 34, 54, 74, 94
16	15, 35, 55, 75, 95
17	16, 36, 56, 76, 96
18	17, 37, 57, 77, 97
19	18, 38, 58, 78, 98
20	19, 39, 59, 79, 99

Контрольна робота може бути оформлена в зошиті, на аркушах формату А4 (210 х 297 мм). Роботу виконують рукописним, машинописним або машинним (за допомогою комп'ютерної техніки) способом на одному боці аркуша білого паперу.

Машинним способом роботи виконують згідно з вимогами Державного стандарту і стандарту на виконання документів з використанням друкувальних і графічних пристроїв виведення ЕОМ. При виконанні роботи машинописним способом друкування здійснюють через півтора інтервали; а машинним - з розрахунку не більше 30 рядків на сторінці за умови рівномірного її заповнення та висоти літер і цифр не менше 1,8 мм.

Текст роботи слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхній – 20, лівий – 30, нижній – 25, правий – 15 мм.

Окремі слова, формули, знаки, які вписують у надрукований текст, мають бути чорного кольору; щільність вписаного тексту має максимально наближатись до щільності основного зображення.

Скорочення слів і словосполучень у роботі допускається відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи.

Контрольна робота повинна починатися з титульного аркуша, який оформляють за стандартними вимогами.

У кінці роботи наводять список літератури, що використовувалась при виконанні контрольної роботи, та інші джерела інформації в послідовності, яка відповідає бібліографічним стандартам. Ця послідовність передбачає наведення спочатку законодавчих актів, прийнятих Верховною Радою України, потім – Указів Президента України, далі – постанов уряду України і нормативних документів бухгалтерського обліку, аудиту, фінансового контролю, звітності та ін. (положень, інструкцій, методик), затверджених органами виконавчої влади, державного і господарського управління, місцевого самоврядування, у хронологічній послідовності.

Підручники, посібники, монографії, журнальні статті подаються у списку в алфавітному порядку за прізвищами авторів (спочатку – вітчизняні, потім – зарубіжні).

Робота має бути подана на кафедру для реєстрації і передачі викладачу для перевірки не пізніше одного тижня до початку сесії. Зарахована робота є структурною одиницею залікового кредиту, що зазначено у засобах контролю оцінювання знань з дисципліни. Незараховану роботу реєструють і повертають студенту для виправлення помилок і доопрацювання, після чого має бути знову здана на кафедру для перевірки.

4 ТЕМАТИКА І ПЛАНИ РЕФЕРАТІВ ЗА ТЕМАМИ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Джерела виникнення системи національних рахунків

1. Процес розширеного відтворення і системи макроекономічного рахівництва
2. Балансовий метод
3. Теорія трудової вартості, її економічний зміст і значення для побудови СНР
4. Принцип маржиналізму і теорія граничної корисності в побудові СНР
5. Теорія факторів виробництва, її зміст і значення для побудови СНР
6. Концепція первинних доходів та її застосування в новій СНР 1993 року
7. Концепція економічного виробництва та її використання в СНР

Тема 2. Становлення і розвиток СНР

1. Баланс народного господарства
2. Ідея національного рахівництва
3. Втілення потреб глобалізації економіки в СНР

Тема 3. Класифікації в СНР

1. Класифікація видів економічної діяльності
2. Класифікація суб'єктів за формами власності
3. Класифікація продуктів, товарів та послуг зовнішньоекономічної діяльності
4. Класифікація об'єктів адміністративно-територіального устрою
5. Класифікація видів економічної діяльності

Тема 4. Групування в СНР

1. Групування інституційних резидентних і нерезидентних одиниць за секторами
2. Групування за операціями
3. Групування за змістом операцій

Тема 5. Техніка макроекономічного обліку в СНР

1. Подвійний запис
2. Система рахунків
3. Схема рахунку за СНР

Тема 6. Принципи побудови СНР

1. Концепції опису економічних процесів
2. Основні принципи, що покладено в основу СНР
3. Облік за методом чотирьох записів

Тема 7. Зв'язок СНР з бухгалтерським обліком

1. Загальний принцип у національній системі обліку
2. Оцінка операцій
3. Консолідація в СНР

Тема 8. Категорії, визначення і принципи побудови СНР

1. Виробництво, споживання, нагромадження
2. Основні поняття, методологічні принципи і правила в СНР

Тема 9. Показники результатів економічної діяльності на мікроекономічному рівні

1. Випуск товарів і послуг
2. Проміжне споживання
3. Валова додана вартість
4. Чиста додана вартість
5. Валовий та чистий прибуток

Тема 10. Показники результатів відтворення на макроекономічному рівні

1. Валовий внутрішній продукт
2. Валовий прибуток економіки
3. Валовий національний дохід
4. Взаємозв'язок основних макроекономічних показників

Тема 11. Методи обчислення валового внутрішнього продукту

1. Основний макроекономічний показник – ВВП
2. Виробничий метод
3. Розподільний метод
4. Метод кінцевого споживання

Тема 12. Методологія складання і аналізу національних рахунків

1. Рахунок виробництва.
2. Поточні рахунки утворення, розподілу, перерозподілу і використання доходів
3. Рахунки нагромадження
4. Особливості побудови рахунків для сектора “Фінансові установи”
5. Баланс активів і пасивів
6. Рахунки зовнішніх операцій (“іншого світу”)
7. Рахунок товарів і послуг

Тема 13. Рахунок виробництва

1. Методологічні принципи побудови рахунку
2. Методологія обчислення показників рахунку виробництва
3. Основні напрямки аналізу рахунку виробництва

Тема 14. Показники, структура і методика розробки рахунку утворення доходів

1. Побудова рахунку утворення доходів за галузями чи сектором
2. Складання зведеного (консолідованого) рахунку утворення доходів
3. Структурний аналіз показників рахунку
4. Дослідження динаміки показників рахунку

Тема 15. Показники, структура і методика розробки рахунку розподілу первинних доходів

1. Складання рахунку розподілу первинних доходів для сектора
2. Побудова зведеного (консолідованого) рахунку розподілення первинних доходів
3. Основні напрямки аналізу рахунку розподілу первинних доходів

Тема 16. Показники, структура і методика розробки рахунку вторинного розподілу доходів

1. Трансферти - група операцій перерозподілу доходів
2. Побудова рахунку вторинного розподілу доходів для сектора
3. Складання зведеного (консолідованого) рахунку вторинного розподілу доходів
4. Використання показників рахунку в аналізі

Тема 17. Показники, структура і методика розробки рахунків використання доходів

1. Використання наявного доходу
2. Побудова рахунку використання наявного доходу для секторів
3. Складання зведеного (консолідованого) рахунку використання національного наявного доходу
4. Основні напрямки аналізу рахунків використання доходів

Тема 18. Показники, структура і методика розробки рахунку операцій з капіталом

1. Побудова рахунку операцій з капіталом сектора
2. Складання зведеного (консолідованого) рахунку операцій з капіталом
3. Аналіз рахунку операцій з капіталом

Тема 19. Показники, структура і методика розробки фінансового рахунку

1. Побудова фінансового рахунку
2. Основні категорії фінансових активів і пасивів
3. Спеціальні права запозичення

Тема 20. Рахунок зовнішніх операцій («іншого світу»)

1. Побудова рахунку зовнішніх операцій з товарами і послугами
2. Побудова рахунку зовнішніх первинних доходів і поточних трансфертів
3. Побудова рахунку операцій з капіталом
4. Побудова фінансового рахунку

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Беркита К. Ф. Економічна статистика: курс лекцій: Навч. посібник. – Х.: ВД Професіонал, 2004. – 2089 с.
2. Бутинець Ф. Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів / 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2003. – 444 с.
3. Економічна статистика: Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2004. – 208 с.
4. Захожай В. Б. та ін. Статистика маркетингу: Опорний конспект лекцій. – К.: МАУП, 2001. – 64 с.
5. Концепція розвитку системи національних рахунків, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 25 липня 2002 року № 413 – р.
6. Кравченко Л. І., Лутчин Н. П., Москаль Б. С. Економічна статистика. Навч. посібник. 2-ге вид., випр. і доповн. – Львів: Новий Світ – 2000, 2006. – 364 с.
7. Курс социально-экономической статистики: Учебник для вузов / Под ред. проф. М. Г. Назарова. – М.: Финстатинформ, ЮНИТИ-ДАНА, 2000. – 771 с.
8. Методологічні рекомендації по складанню рахунку виробництва. – К.: М-во статистики України, 1997.
9. Салин В. Н., Медведев В. Г., Кудряшова С. И., Шпаковская Е. П. Макроэкономическая статистика: Учеб. пособие. – 2-е изд., испр. – М.: Дело, 2001. – 336 с.
10. Статистика финансов: Ученик / Под ред. проф. В. Н. Салина. – М.: Финансы и статистика, 2000. – 816 с.
11. Трояновский В. М. Статистика в менеджменте: уч. пособие. – М.: изд-во РДЛ, 2002. – 192 с.
12. Фещур Р. В. Статистика: Навч. посіб / Львів: Інтелект-Захід, 2001. – 276 с.
13. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2004. – 444 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЛЕВЧЕНКО Надія Анатоліївна

Методичні вказівки

до самостійного вивчення і виконання контрольної роботи

з дисципліни

«СИСТЕМА НАЦІОНАЛЬНИХ РАХУНКІВ»

(для студентів 3 курсу заочної форми навчання
напряму підготовки 6.030509 «Облік і аудит»)

Редактор *М. З. Аляб'єв*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосожарова*

План 2009, поз. 452 М

Підп. до друку 25.12.2009 р.
Друк на ризографі.
Зам. №

Формат 60х84 1/16
Ум. друк. арк. 0,7
Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК № 731
від 19.12.2001